

Ideiglenes változat

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2018. május 30.(*)

„Elzetes döntéshozatal – Migráns munkavállalók szociális biztonsága – A szociális biztonsági rendszerek koordinálása – 883/2004/EK rendelet – Tárgyi hatály – 3. cikk – A tagállamok 9. cikk szerinti nyilatkozata – Áthidaló járadék – Minősítés – Törvényi elnyugdíjrendszerek – Az időszakok összevonására vonatkozó szabálynak a 66. cikk alapján történő kizárása”

A C-517/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott elzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (gdański fellebbviteli bíróság, III. munkaügyi és társadalombiztosítási tanács, Lengyelország) a Bírósághoz 2016. október 4-én érkezett, 2016. szeptember 20-i határozatával terjesztett elő a

Stefan Czerwiński

és

a Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: A. Borg Barthet, tanácselnökként eljárva, M. Berger és F. Biltgen (előadó) bírák,

tanácsnok: E. Tanchev,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku képviselőjében A. Bożtruczyk radca prawny,
- a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- a dán kormány képviselőjében J. Nymann-Lindgren, M. N. Lyshøj és C. Thorning, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Parlament képviselőjében A. M. Dumbravan és A. Pospíšilová Padowska, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Unió Tanácsa képviselőjében A. Norberg és K. Pleśniak, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviselőjében D. Martin és A. Szmytkowska, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2012. május 22-ii 465/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2012. L 149., 4. o.) módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-ii 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o., a továbbiakban: 883/2004 rendelet) 1., 3. és 9. cikkének az értelmezésére, valamint 66. cikkének az érvényességére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Stefan Czerwiński és a Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku (társadalombiztosítási intézet, gdański fiók, Lengyelország) (a továbbiakban: ZUS) között folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgya, hogy a ZUS megtagadta az érintett által az Európai Unió vagy az Európai Gazdasági Térség (EGT) más tagállamaiban végzett tevékenységeknek megfelelő járulékfizetési időszakok figyelembevételét áthidaló járadék folyósítása céljából.

Jogi háttér

Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás

3 Az Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-ii megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.) 29. cikke értelmében:

„A Szerződő Felek a VI. mellékletben előírtaknak megfelelően a munkavállalók és az önálló vállalkozók szabad mozgásának biztosítása érdekében a szociális biztonság területén a munkavállalók és az önálló vállalkozók, valamint hozzátartozóik számára különösen az alábbiakat biztosítják:

1. a különböző országok jogszabályai szerint figyelembe vehető összes időszak összevonását a juttatásokhoz való jog megszerzése és fenntartása, valamint a juttatások összegének kiszámítása céljából;
2. a juttatások kifizetését a Szerződő Felek területén lakó személyek számára.”

4 Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásnak a 2011. július 1-jei 76/2011/EGT-vegyesbizottsági határozattal (HL 2011. L 262., 33. o.) módosított VI. melléklete I. pontjában, amely az „Általános szociális biztonsági koordináció címet” viseli, említi a 883/2004 rendeletet és további módosításait.

Az uniós jog

5 A 883/2004 rendelet (33) preambulumbekkezdése értelmében:

„A törvényi elnyugdíjrendszereket e rendelet alkalmazási körébe kell vonni, így biztosítva e rendelet rendelkezéseivel összhangban mind az egyenlő bánásmódot és az elnyugdíjak

exportálásának lehetőségét, mind a családi és egészségügyi ellátások folyósítását az érintett személy számára; ugyanakkor az időszakok összesítésére vonatkozó szabályt nem kell tartalmaznia, mivel csak nagyon kevés tagállam rendelkezik törvényi elnyugdíjrendszerrel.”

6 E rendelet „Fogalommeghatározások” címet viselő 1. cikkének szövege a következő:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

x) »elnyugdíj«: a munkanélküli ellátás vagy korengedményes öregségi ellátás kivételével minden, egy meghatározott életkortól az olyan munkavállalók részére járó pénzbeli ellátás, akik csökkentették, megszüntették vagy felfüggesztették jövedelemszerző tevékenységüket, addig az életkorig, amelyben jogosulttá válnak az öregségi nyugdíjra vagy korengedményes nyugdíjra, amely nyugellátásnak a folyósítása nem függ attól, hogy az érintett személy az illetékes állam foglalkoztatási szolgálatának rendelkezésére áll-e; »korengedményes öregségi ellátás« a mindenkori nyugdíjjogosultsági életkor elérését megelőzően nyújtott ellátás, amelynek folyósítását vagy folytatják az említett életkor elérésevel, vagy annak helyébe egy másik öregségi ellátás lép;

[...]”

7 Az említett rendelet „A rendelet alkalmazási köre” című 3. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Ezt a rendeletet a következő szociális biztonsági ágakra vonatkozó valamennyi jogszabályra kell alkalmazni:

d) öregségi ellátások;

[...]

i) elnyugdíjak;

[...]”

8 Ugyanezen rendelet 6. cikkének szövege a következő:

„E rendelet eltérő rendelkezéseinek hiányában egy tagállam illetékes intézménye, amely tagállam jogszabályai:

- az ellátásokra való jogosultság megszerzését, fenntartását, időtartamát vagy feléledését,
- a jogszabályok alkalmazását, vagy
- a kötelező, szabadon választható folytatólagos vagy önkéntes biztosításhoz való hozzáférést vagy azok alóli mentességet

a biztosítási, szolgálati, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási idő megszerzését?l teszik függővé, a szükséges mértékben oly módon veszi figyelembe a más tagállam jogszabályai szerint szerzett biztosítási, szolgálati, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási időket, mintha azokat az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerezték volna meg.”

9 A 883/2004 rendelet 9. cikke így rendelkezik:

„(1) A tagállamok írásban értesítik az Európai Bizottságot az 1. cikk I. pontja szerint tett nyilatkozatokról, a 3. cikkben említett jogszabályokról és rendszerekről, a 8. cikk (2) bekezdésében említettek szerint megkötött egyezményekről és az 58. cikkben említett minimumellátásokról, a biztosítási rendszereknek a 65a. cikk (1) bekezdésében említett hiányáról, valamint a jelentős módosításokról. Az ilyen értesítésekben fel kell tüntetni azt az időpontot, amelytől kezdve ezt a rendeletet a tagállamok által az azokban meghatározott rendszerekre alkalmazzák.

(2) Az Európai Bizottsághoz minden évben be kell nyújtani ezeket az értesítéseket, amelyeknek meg kell kapniuk a szükséges nyilvánosságot.”

10 E rendelet 66. cikke kimondja, hogy „[a] 6. cikket [helyesen: 6. cikk] nem alkalmazható, ha az alkalmazandó jogszabályok az elnyugdíjakat biztosítási, szolgálati vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi idő megszerzésétől teszik függvé”.

A lengyel jog

11 A 2008. december 19-i ustawa o emeryturach pomostowych (az áthidaló járadékokról szóló törvény) konszolidált változata (2015. évi Dz. U. 965. sz.) (a továbbiakban: az áthidaló járadékokról szóló törvény) 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a különleges körülmények között történő munkavégzés olyan munkavégzés, amely kockázati tényezőkkel párosul, amelyek az életkor előrehaladásával nagy valószínűséggel tartós egészségkárosodást okozhatnak, és e munkavégzésre természeti erők vagy technológiai eljárások által befolyásolt munkafeltételek mellett kerül sor, amelyek műszaki, szervezési és orvosi megelőző intézkedések alkalmazása ellenére olyan kihívások elé állítják a munkavállalókat, amelyek meghaladják képességeiknek az életkoruk előrehaladásával már a nyugdíjkorhatár elérése előtt, és amelyek az addigi munkahelyen történő munkavégzést megnehezítik mértékben korlátozott szintek. A különleges körülmények között történő munkavégzés fajtáinak felsorolását e törvény 1. melléklete tartalmazza.

12 Az említett törvény 3. cikkének (3) bekezdése a különleges jellegű munkavégzést olyan munkavégzésként határozza meg, amely különös felelősséget és különös testi vagy szellemi képességet kíván meg, és amely a testi és szellemi képességeknek az életkor előrehaladásával összefüggő romlása miatt a nyugdíjkorhatár elérése előtt már nem látható el olyan szakszerűen, hogy ne kerüljön veszélybe a közbiztonság, ideértve többek között mások egészségét és életét is. A különleges jellegű munkavégzés fajtáinak felsorolását ugyanezen törvény 2. melléklete tartalmazza.

13 Az áthidaló járadékokról szóló törvény 4. cikke meghatározza azokat a feltételeket, amelyeket az áthidaló járadékhoz való jogosultság érdekében teljesíteni kell. A jogosult munkavállaló:

„1) 1948. december 31. után született;

2) legalább 15 évig végzett munkát különleges körülmények között vagy végzett különleges jellegű munkát;

3) nők esetében legalább az 55., férfiak esetében legalább a 60. életévét betöltötte;

4) nők esetében legalább 20 év, férfiak esetében legalább 25 év járulékfizetési és járulékfizetés mentes időszakot igazol;

5) 1999. január 1. előtt a törvény 3. cikkének (1) és (3) bekezdése vagy a nyugdíjtörvény [az 1998. december 17-i ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpiecze Społecznych (az

öregségi nyugdíjról és társadalombiztosítási pénztár által fizetett egyéb járadékokról szóló törvény; Dz. U. 2016, 887. sz.)] 32. és 33. cikke szerinti különleges körülmények között végzett munkát vagy különleges jellegű munkát végzett;

6) 2008. december 31. után a 3. cikk (1) és (3) bekezdése szerinti különleges körülmények között végzett munkát vagy különleges jellegű munkát végzett;

7. munkaviszonyát megszüntették.”

14 Az áthidaló járadékokról szóló törvény 8. cikke értelmében az a munkavállaló, aki a törvény 1. mellékletének 20., 22. és 32. pontja szerinti különleges körülmények között végez munkát, és teljesíti a 4. cikk 1. és 4–7. pontjában szereplő feltételeket, áthidaló járadékra szerez jogosultságot, ha nők esetében legalább az 50., férfiak esetében a legalább az 55. életévét betöltötte, legalább 10 évig végzett munkát a törvény 1. mellékletének 20., 22. és 32. pontja szerinti különleges körülmények között.

15 E törvény 16. cikkének megfelelően az áthidaló járadékra való jogosultság megszűnik a társadalombiztosítási intézet vagy valamely másik, külön rendelkezésekben meghatározott nyugdíjhatóság határozatával megállapított nyugdíjra való jogosultság megszerzésének napját megelőző napon, vagy azon a napon, amelyen a jogosult eléri a nyugdíjkorhatárt, vagy a jogosult halálának napján.

16 Az öregségi nyugdíjról és társadalombiztosítási pénztár által fizetett egyéb járadékokról szóló törvény (a továbbiakban: az öregségi nyugdíjról szóló törvény) 6. cikkének (1) és (2) bekezdése így rendelkezik:

„(1) Járulékfizetési időszakoknak minősülnek:

1. a biztosítási idők,

[...]

(2) Járulékfizetési időszaknak minősülnek az alábbi, 1991. november 15. előtti olyan időszakok is, amelyek vonatkozásában társadalombiztosítási járulékok befizetésére került sor, vagy nem állt fenn társadalombiztosítási járulék fizetési kötelezettség:

1) az 15. életév betöltését követő foglalkoztatás időszaka:

[...]

d) lengyel állampolgárok külföldi foglalkoztatása esetén – más külföldi munkáltatóknál, ha a külföldi munka ideje alatt társadalombiztosítási járulékok befizetésére került sor Lengyelországban; [...]

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17 S. Czerwiński, aki 1951. január 1-jén született, 23 év és 6 hónapnyi járulékfizetési időszaktól és nem járulékfizetésen alapuló időszaktól teljesített Lengyelországban.

18 Ezenfelül 2005-től 2011-ig másodgépészként dolgozott egy németországi hajó fedélzetén, majd gépüzemvezetőként egy norvég hajó fedélzetén. E tevékenységek végzésének időszaka folyamán járulékot fizetett a német, illetve norvég társadalombiztosítási intézetnek.

19 2013. június 12-én az érintett áthidaló járadék iránti kérelmet nyújtott be a ZUS-hoz.

20 2013. július 31-i határozatával a ZUS elutasította e kérelmet azzal az indokkal, hogy az érintett 2009. január 1-jéig nem igazolt sem 15 év szolgálati időt az áthidaló járadékokról szóló törvény 3. cikkének (1) és (3) bekezdése szerinti különleges jellegű vagy különleges körülmények között végzett munka tekintetében, sem az ugyanezen törvény által előírt 25 éves járulékfizetési és nem járulékfizetésen alapuló időszakokat.

21 S. Czerwiński keresetet indított e határozattal szemben.

22 2015. január 28-i ítéletével a Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (gdanski regionális bíróság, VII. munkaügyi és társadalombiztosítási tanács, Lengyelország) e keresetet elutasította. E bíróság szerint S. Czerwiński igazolta a különleges körülmények között végzett munka tekintetében a törvény által megkövetelt 15 évet, de nem hivatkozhat 25 éves járulékfizetésre, mert a külföldön végzett tevékenységre vonatkozó les járulékfizetési időszakok nem vehetők figyelembe e tekintetben.

23 Az ezen ítélettel szemben S. Czerwiński által benyújtott fellebbezés tárgyában eljáró Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (gdanski fellebbviteli bíróság, III. munkaügyi és társadalombiztosítási tanács, Lengyelország) kételyeket táplál az áthidaló járadék minősítésével kapcsolatban.

24 Noha a lengyel hatóságok által a 883/2004 rendelet 9. cikkének megfelelően tett nyilatkozatban az áll, hogy az áthidaló járadékok az elnyugdíjak csoportjába tartoznak, a kérdést előterjesztő bíróságban felmerül, hogy e járadékokat nem öregségi ellátásoknak kell-e tekinteni. Úgy véli ezzel összefüggésben, hogy meg kell határozni, hogy valamely ellátásnak a 883/2004 rendelet 3. cikkében felsorolt társadalombiztosítási ágak valamelyike alá az illetékes nemzeti hatóság által történő és az érintett tagállamnak az említett rendelet 9. cikke alapján tett nyilatkozatában foglalt besorolása végleges jellegű-e, vagy azt a nemzeti bíróságok felülvizsgálhatják.

25 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy amennyiben az áthidaló járadék öregségi ellátásnak minősülne, a 883/2004 rendelet 6. cikkében foglalt, az időszakok összevonására vonatkozó szabály nem lenne alkalmazható.

26 Ezzel szemben ha az áthidaló járadék az elnyugdíjak csoportjába tartozna, úgy felmerülne a kérdés, hogy az időszakok összevonására vonatkozó szabálynak a kizárása, amint az a 883/2004 rendelet 66. cikkéből következik, összeegyeztethető-e a szociális biztonság területén követett, az EUMSZ 48. cikk a) pontjából következő védelmi céllal.

27 E körülmények között a Sąd Apelacyjny w Gdańsku (gdanski fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Felülvizsgálhatja-e valamely nemzeti hatóság vagy nemzeti bíróság egy adott ellátásnak a valamely tagállam által a 883/2004 rendelet 3. cikkében szereplő konkrét szociális biztonsági ágba tartozó ellátásként való, az említett rendelet 9. cikke alapján tett nyilatkozat szerinti besorolását?

2) A 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerinti öregségi ellátásnak minősül-e az [áthidaló járadékokról szóló törvényben] áthidaló járadék?

3) Megvalósul-e az [EUMSZ] 48. cikkének a) pontjából eredő védelmi funkció a szociális biztonság területén a biztosítási időnk összesítésére vonatkozó elv elnyugdíjakra történő

alkalmazásának mellőzése (a 883/2004 rendelet 66. cikke és (33) preambulumbekzdése) esetén?”

Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett els kérdés?

28 Els kérdésével a kérdést elterjeszt bíróság lényegében arra keres választ, hogy valamely ellátásnak a 883/2004 rendelet 3. cikkében felsorolt társadalombiztosítási ágak valamelyike alá történ, az érintett tagállamnak az említett rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatában foglalt besorolása végleges jellegűe, vagy azt a nemzeti bíróságok felülvizsgálhatják.

29 Ami a 883/2004 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alkalmazásában tett nyilatkozatot illeti, a Bíróság megállapította, hogy a tagállamok kötelesek nyilatkozni az e rendelet alkalmazási körébe tartozó azon szociális biztonsági ellátásokkal kapcsolatos rendszerekről és jogszabályokról, amelyeknek e tagállamoknak meg kell felelniük, tiszteletben tartva az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből ered követelményeket (lásd ebben az értelemben: 2016. március 3-i Bizottság kontra Málta ítélet, C-12/14, EU:C:2016:135, 36). pont.

30 Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt lojális együttműködés elvéből ugyanis az következik, hogy a 883/2004 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének alkalmazásában valamennyi tagállamnak körültekintően meg kell vizsgálnia saját szociális biztonsági rendszereit, és adott esetben e vizsgálat végeztével azokat e rendeletek alkalmazási körébe tartozóként be kell jelentenie (lásd ebben az értelemben: 2016. március 3-i Bizottság kontra Málta ítélet, C-12/14, EU:C:2016:135, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 E nyilatkozat ekképpen megalapozza azt a vélelmet, hogy a 883/2004 rendelet 9. cikke értelmében bejelentett nemzeti jogszabályok e rendeletek alkalmazási körébe tartoznak, és fűszabályként kötik a többi tagállamot (2016. március 3-i Bizottság kontra Málta ítélet, C-12/14, EU:C:2016:135, 38. pont).

32 És megfordítva: az a körülmény, hogy valamely nemzeti törvény vagy szabályozás nem szerepel a 883/2004 rendelet 9. cikkében említett nyilatkozatban, önmagában nem bizonyítja, hogy e törvény vagy szabályozás nem tartozik az említett rendelet hatálya alá (lásd ebben az értelemben: 1996. július 11-i Otte ítélet, C-25/95, EU:C:1996:295, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2013. szeptember 19-i Hliddal és Bornand ítélet, C-216/12 és C-217/12, EU:C:2013:568, 46. pont).

33 A Bíróság több alkalommal kimondta ugyanis, hogy a 883/2004 rendelet hatálya alól kizárt és a rendelet hatálya alá tartozó ellátások közötti különbség lényegében az egyes ellátások jellemzőin alapul, különösen az ellátás nyújtásának céljain és a folyósítás feltételein, és nem azon, hogy a nemzeti jogszabály szociális biztonsági ellátásnak minősíti-e az ellátást, vagy sem (1985. március 27-i Scrivner és Cole ítélet, 122/84, EU:C:1985:145, 18. pont; 1996. július 11-i Otte ítélet, C-25/95, EU:C:1996:295, 21. pont; 1998. március 5-i Molenaar ítélet, C-160/96, EU:C:1998:84, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Mindenesetre valamely nemzeti szabályozásnak ahhoz, hogy a 883/2004 rendelet hatálya alá tartozzon, az említett rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten felsorolt kockázatok valamelyikére kell vonatkoznia (lásd ebben az értelemben: 1985. március 27-i Scrivner és Cole ítélet, 122/84, EU:C:1985:145, 19. pont; 1996. július 11-i Otte ítélet, C-25/95, EU:C:1996:295, 22. pont).

35 A jelen ügyben, amennyiben a kérdést elterjeszt bíróság azt veti fel, hogy az alapügy tárgyát képez ellátást elnyugdíjnak vagy öregségi ellátásnak kell-e minősíteni, nem vitatott,

hogyan ezen ellátás a 883/2004 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében felsorolt kockázatok egyikére vonatkozik.

36 Ugyanakkor, amennyiben kétely áll fenn valamely szociális ellátásnak az illetékes nemzeti hatóság által adott, a 883/2004 rendelet 9. cikke alapján tett nyilatkozatában foglalt minősítése tekintetében, az e nyilatkozatot tevő tagállam feladata, hogy megfontolja annak megalapozottságát és adott esetben módosítsa azt (lásd analógia útján: 2016. március 3-ai Bizottság kontra Málta ítélet, C-12/14, EU:C:2016:135, 39. pont).

37 Ezzel összefüggésben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy mindig előfordulhat, hogy valamely nemzeti szabályozással kapcsolatos jogvitában eljáró nemzeti bíróságnak az elé utalt ügyben döntenie kell a szóban forgó ellátás minősítéséről és adott esetben az e minősítésre vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel a Bírósághoz kell fordulnia annak meghatározása céljából, hogy e szabályozás a 883/2004 rendelet tárgyi hatálya alá tartozik-e (lásd ebben az értelemben: 2016. március 3-ai Bizottság kontra Málta ítélet, C-12/14, EU:C:2016:135, 43. pont).

38 Mivel valamely szociális ellátás 883/2004 rendelet szerinti minősítését az érintett nemzeti bíróságnak önállóan és az adott szociális ellátás valamennyi alkotóeleme alapján kell elvégeznie, adott esetben előzetes döntéshozatal iránti kérdéssel fordulva a Bírósághoz, a szociális ellátásoknak az illetékes nemzeti hatóság által az említett rendelet 9. cikke alapján tett nyilatkozata nem lehet végleges jellegű.

39 Ugyanis a 883/2004 rendelet alapvető célkitűzését, amely a szociális biztonsági rendszerek koordinációjának biztosítására irányul a munkavállalók szabad mozgásának keretében, garantálva ugyanakkor az egyes nemzeti szabályozások tekintetében az egyenlő bánásmódot, súlyosan veszélyeztetné, ha minden tagállam dönthetne úgy, hogy bizonyos szociális ellátásokat nem foglalja a nyilatkozatba, vagy ellenkezőleg: azokat az említett rendelet hatályának diszkrecionális meghatározásával foglalja e nyilatkozatba.

40 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy valamely szociális ellátásnak a 883/2004 rendelet 3. cikkében felsorolt társadalombiztosítási ágak valamelyike alá történő, az érintett tagállamnak az említett rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatában foglalt és az illetékes nemzeti hatóság által adott besorolása nem végleges jellegű. Valamely szociális ellátást az érintett nemzeti bíróság minősíthet önállóan és az adott szociális ellátás alkotóelemeinek alapján, adott esetben előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesztve a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

41 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az áthidaló járadékot a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett „öregségi ellátásnak” vagy az ugyanezen cikk (1) bekezdésének i) pontja értelmében vett „előnyugdíjnak” kell-e tekinteni.

42 Előjáróban hangsúlyozni kell, hogy az e kérdésre adandó válasz meghatározó az áthidaló járadék folyósítása iránti kérelem elbírálása szempontjából. Ha ugyanis ezen ellátást „öregségi ellátásnak” kell tekinteni, továbbá tekintettel arra, hogy az ilyen ellátáshoz való jogosultság biztosítási, szolgálati, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási idő kiteljesítésétől függ, a tagállami illetékes intézménynek, a 883/2004 rendelet 6. cikkével összhangban, oly módon kell figyelembe a más tagállam, vagy az EGK bármely más tagállama jogszabályai szerint szerzett időket, mintha azokat az az ezen intézmény szerinti tagállamban szerezték volna. Ezzel szemben, ha ezen ellátás az „előnyugdíj” minősítés alá tartozik, úgy a

883/2004 rendelet 66. cikke kizárja az id?szakok összevonására vonatkozó, e rendelet 6. cikkében el?írt szabály alkalmazását.

43 Az alapügy tárgyát képez? ellátás pontos természetének meghatározását illet?en emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a szociális biztonsági ellátásokat a különböz? nemzeti jogszabályokra jellemz? sajátágoktól függetlenül ugyanolyan természet?nek kell tekinteni, amennyiben tárgyuk és céljuk, valamint kiszámításuk alapja és nyújtásuk feltételei azonosak. Ellenben csupán formális jellemz?k nem tekinthet?k az ellátások osztályozásához alkalmazandó tényez?knek (lásd ebben az értelemben: 1983. július 5?i Valentini ítélet, 171/82, EU:C:1983:189, 13. pont; 2006. július 18?i De Cuyper ítélet, C 406/04, EU:C:2006:491, 25. pont; 2008. szeptember 11?i Petersen ítélet, C 228/07, EU:C:2008:494, 21. pont).

44 A Bíróság kimondta, hogy amennyiben a szociális biztonsági ellátások egyes csoportjai között kell különbséget tenni, az egyes ellátások által fedezett kockázatot kell alapul venni (2006. július 18?i De Cuyper ítélet, C 406/04, EU:C:2006:491, 27. pont; 2013. szeptember 19?i Hliddal és Bornand ítélet, C 216/12 és C 217/12, EU:C:2013:568, 52. pont).

45 Tehát a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerinti öregségi ellátásokat alapvet?en az jellemzi, hogy olyan személyek megélhetésének biztosítására irányulnak, akik – miután elérték egy bizonyos kort – felhagynak a munkavégzéssel, és már nem kötelesek a munkaügyi hivatal rendelkezésére állni (1983. július 5?i Valentini ítélet, 171/82, EU:C:1983:189, 14. pont).

46 Ezzel szemben az el?nyugdíj, jóllehet mutat bizonyos hasonlóságokat az öregségi ellátásokkal tárgyát és célját tekintve, jelesen többek között, hogy biztosítja egy bizonyos életkort elért személyek megélhetési eszközeit, eltér azoktól többek között abban, hogy foglalkoztatáspolitikához kapcsolódó célt követ azzal, hogy hozzájárul a nyugdíjközelí munkavállalók által betöltött munkahelyek fiatalabb munkanélküli személyek javára történ? felszabadításához, amely cél az Európát sújtó gazdasági válság összefüggéseiben jelent meg (lásd ebben az értelemben: 1983. július 5?i Valentini ítélet, 171/82, EU:C:1983:189, 16. és 17. pont). Ehhez hasonló módon, egy vállalkozás gazdasági tevékenységének beszüntetése esetén az ilyen ellátás biztosítása hozzájárul a munkanélküli?biztosítási rendszer alá tartozó, elbocsátott munkavállalók számának csökkentéséhez (lásd analógia útján: 1996. július 11?i Otte ítélet, C 25/95, EU:C:1996:295, 31. pont).

47 Következésképpen az el?nyugdíj inkább a gazdasági válság, az átszervezés, a létszámleépítés és a racionalizáció kontextusához kapcsolódik.

48 Ezenkívül hangsúlyozni kell, hogy noha a törvényi el?nyugdíj?rendszerek nem tartoznak a 883/2004 rendelet hatálybalépését megelőz?en a migráns munkavállalók társadalombiztosítási rendszere tekintetében alkalmazandó jogszabályok hatálya alá, az „el?nyugdíj” fogalmát az említett rendelet 1. cikkének x) pontja immár akként határozza meg, mint a munkanélküli ellátás vagy korengedményes öregségi ellátás kivételével minden, egy meghatározott életkortól az olyan munkavállalók részére járó pénzbeli ellátás, akik csökkentették, megszüntették vagy felfüggesztették jövedelemszerz? tevékenységüket, addig az életkorig, amelyben jogosulttá válnak az öregségi nyugdíjra vagy korengedményes nyugdíjra, amely nyugellátásnak a folyósítása nem függ attól, hogy az érintett személy az illetékes állam foglalkoztatási szolgálatának rendelkezésére áll?e.

49 Ugyanezen rendelkezés értelmében az „el?nyugdíj” különbözik a „korengedményes öregségi ellátástól”, amennyiben ez utóbbi a mindenkori nyugdíjjogosultsági életkor elérését megelőz?en nyújtott ellátás, amelynek folyósítását vagy folytatják az említett életkor elérésével,

vagy annak helyébe egy másik öregségi ellátás lép.

50 E megfontolások fényében kell vizsgálni, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló ellátást a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett „öregségi ellátásnak” vagy e rendelet 3. cikke (1) bekezdésének i) pontja értelmében vett „elnyugdíjnak” kell-e tekinteni.

51 Először is, ami az alapügyben szereplő ellátás tárgyát és célját illeti, az áthidaló járadékokról szóló törvény 3. cikkéből és különösen annak (1) és (3) bekezdéséből következik, hogy az áthidaló járadék az olyan munkavállalókat illeti meg, akik olyan különleges körülmények között történő, kockázatos munkavégzéssel járó munkakört töltöttek be, amelyek nagy valószínűséggel tartós egészségkárosodást okozhatnak, és amelyek megszaki haladás ellenére olyan különös testi vagy szellemi képességet kíván meg, amelyek meghaladják képességeiknek az életkoruk elrehaladásával már a nyugdíjkorhatár elérése előtt az addigi munkahelyen történő munkavégzést megnehezítő mértékben korlátozott szintjét, érinti továbbá az olyan munkavállalókat, akik már nem képesek biztosítani olyan, különleges jellegű munkák végzését, például amely különleges felelősséget, valamint testi és szellemi képességeket kíván meg, amelyeknek az életkor elrehaladásával összefüggő romlása miatt már képesek azt anélkül ellátni, hogy ne veszélyeztetnék a közbiztonságot, ideértve többek között mások egészségét és életét is.

52 Még ha az áthidaló járadék jogosultja, hasonlóan a 883/2004 rendelet 1. cikkének x) pontja szerinti elnyugdíjban részesülő munkavállalóhoz, az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig *a priori* be is szüntette vagy fel is függesztette szakmai tevékenységeit, ettől még az áthidaló járadék nem a munkaerőpiac gazdasági válság kontextusában fennálló helyzetéhez és nem is az átszervezés alatt álló vállalkozás gazdasági kapacitásához, hanem kizárólag a munka jellegéhez kapcsolódik, amely különleges jelleget mutat, vagy amelyet különleges körülmények között végeznek.

53 Ezenfelül, amennyiben a szóban forgó nemzeti szabályozás kifejezetten a munkavállalók életkorának elrehaladására utal, és egyáltalán nem tesz említést a munkahelyek fiatalabb személyek javára történő felszabadítására irányuló célról, úgy tűnik, az alapügy tárgyát képező ellátás inkább az öregségi ellátásokkal mutat kapcsolatot.

54 Végül, ami az alapügy tárgyát képező ellátás számítási alapját illeti, az az elzetes döntéshozatalra utaló határozatból lényegében kitűnik, hogy az áthidaló járadék összegét az öregségi nyugdíj függvényében határozzák meg, és az áthidaló járadékokról szóló törvény 14. cikkének (3) bekezdése pontosítja, hogy az áthidaló járadék összege nem lehet alacsonyabb a legalacsonyabb öregségi nyugdíjnak az öregségi nyugdíjról szóló törvény által megállapított összegénél. Ezenkívül az áthidaló járadékokról szóló törvény 18., 19. és 20. cikke az áthidaló járadék jogosultja számára ápolási díjra, túlélt hozzátartozónak fizetendő nyugellátásra és a temetési költségekhez nyújtott támogatásra való jogosultságot is elismer az öregségi nyugdíjról szóló törvény által előírtakkal azonos módon.

55 Végül, ami az alapügy tárgyát képező ellátás folyósításának feltételeit illeti, meg kell jegyezni, hogy az áthidaló járadékokról szóló törvény 4. cikke meghatározza az életkorhoz, a munkahelyen teljesített szolgálati időhöz, valamint a hosszú távú, járulékfizetési és nem járulékalapú időszakokhoz kapcsolódó általános feltételeket, amelyek főszabály szerint az öregségi nyugellátás nyújtására vonatkozó, az elnyugdíj nyújtásához általában megállapított feltételektől eltérő követelmények.

56 Közelebből az áthidaló járadékhoz való jog elvesztésével kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy az áthidaló járadékokról szóló törvény 16. cikkéből az következik, hogy az e járadékhoz való jog az öregségi nyugdíjhoz való jogosultság megszerzésének napja előtti napon szűnik meg, a

Bíróság el?tt benyújtott ügyiratok ugyanakkor egyetlen olyan tényez?t sem tartalmaznak, amely alapján kizárható lenne, hogy a 883/2004 rendelet 1. cikkének x) pontja értelmében vett korengedményes öregségi ellátásról lenne szó, amennyiben az áthidaló járadékot továbbra is nyújtani fogják az öregségi nyugdíjigogosultság megszerzéséhez el?írt általános korhatár elérését követ?en, vagy az áthidaló járadékot egy másik öregségi ellátás váltja majd fel.

57 E körülmények között meg kell állapítani, hogy mind az alapügy tárgyát képez? ellátás tárgyából és céljából, mind számítási alapjából és nyújtásának feltételeib?l az következik, hogy az ilyen ellátás nyújtása a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerinti öregségi kockázatra vonatkozik, ennél fogva alkalmazandó tekintetében az id?szakok összevonásának szabálya.

58 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy valamely, az alapeljárás tárgyát képez?höz hasonló ellátást a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett „öregségi ellátásnak” kell tekinteni.

A harmadik kérdés?l

59 Az els? két kérdésre adott válaszra tekintettel a harmadik kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekr?l

60 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vev? felek számára a kérdést el?terjeszt? bíróság el?tt folyamatban lév? eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekr?l. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthet?k meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Valamely szociális ellátásnak a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29?i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikkében felsorolt társadalombiztosítási ágak valamelyike alá történ?, az érintett tagállamnak az említett rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatában foglalt és az illetékes nemzeti hatóság által adott besorolása nem végleges jelleg?. Valamely szociális ellátást az érintett nemzeti bíróság min?síthet önállóan és az adott szociális ellátás alkotóelemeinek alapján, adott esetben el?zetes döntéshozatal céljából kérdést terjesztve a Bíróság elé.**

2) **Valamely, az alapeljárás tárgyát képez?höz hasonló ellátást a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett „öregségi ellátásnak” kell tekinteni.**

Aláírások

* Az eljárás nyelve: lengyel.